

BASAHEN NAO INI

MAMANWA

BASAHEN NAO INI

(THIS IS MY BOOK)

Illustrations done

by

Dan Elkins

Summer Institute of Linguistics-Philippines, Inc.
Translators 1977 **Publishers**

Published
in cooperation with
Bureau of Elementary Education
and
Institute of National Language
of the
Department of Education and Culture
Manila, Philippines

Mamanwa Primer 1

14.19-777-3.04C 52.20P-77605ING

Printed in the Philippines
by S.I.L. Press

FOREWORD

Some of the glory of the Philippines lies in the beautiful variety of people and languages within its coasts. It is to the great credit of the national leadership over the years that no attempt has been made to destroy this national heritage. The goal has been instead to preserve its integrity and dignity while building on this strong foundation a lasting superstructure of national language and culture.

The present book is one of many designed for this purpose. It recognizes the pedagogical importance of dividing literacy and second-language learning into two steps--literacy being the first. When a student has learned to read the language he understands best, the resulting satisfaction in his accomplishment gives the drive and confidence he needs to learn the national language. His ability to read, furthermore, is the indispensable tool for the study this program will require.

The Department of Education and Culture of the Philippines is proud to present this latest volume in a nationwide series designed to teach the national language through literacy in the vernaculars. It will strengthen both the parts of the nation and the whole.

JUAN L. MANUEL
Secretary

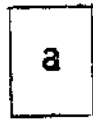
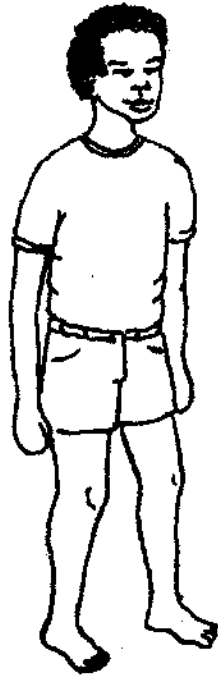
PREFACE

This primer has been prepared to teach preliterate speakers of the Mamanwa dialect of Agusan and Surigao Provinces how to read and to write.

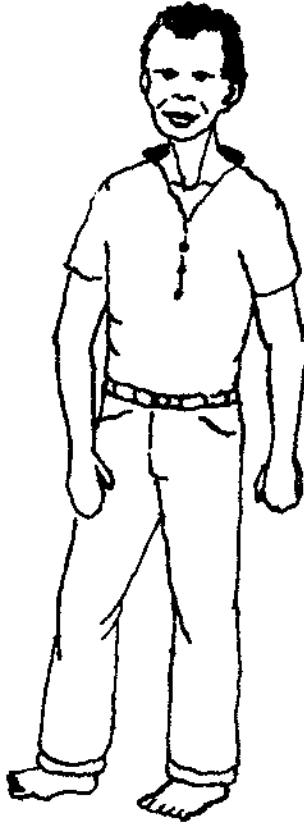
An eclectic method has been used. The introduction of each one of the twenty letters of the Mamanwa alphabet is controlled and with the exception of several 'sight words', words are not formed with letters which haven't been introduced. Each new symbol is taught by means of a key word and then practiced in drills and words and story material in the same lesson. Each lesson is designed for classroom use, and teachers must use the accompanying teacher's manual which gives the drills that make up part of the lesson. Supplementary reading materials are available for the use of pupils when they have completed this primer.

The symbolization of the alphabet is as follows: a, b, k, d, e, g, h, i, l, m, n, ng, o, p, r, s, t, w, y, z. Glottal stop is represented by hyphen (-) after consonants and by grave accent (`) word final. e is pronounced as the 'e' in Pangasinan, o has a range from English 'o' as in 'go' and 'move'. All other letters are pronounced as their National Language equivalents.

These materials were prepared by members of the Summer Institute of Linguistics.

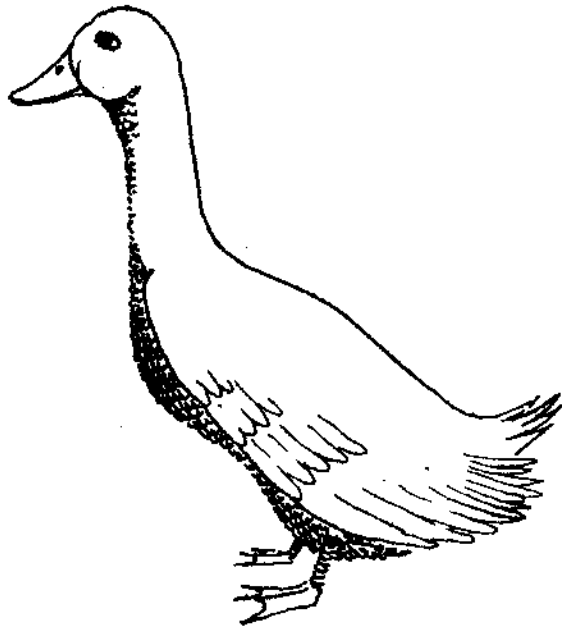

amaama

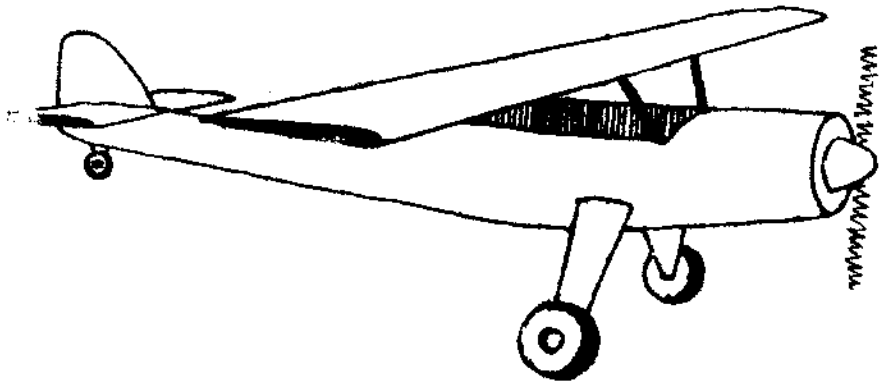
A

Si Ama ini.

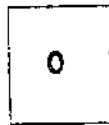
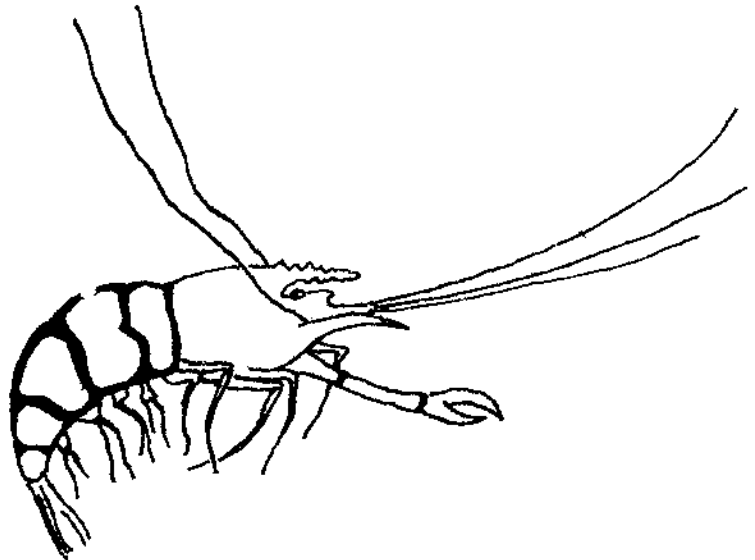

i

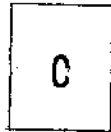
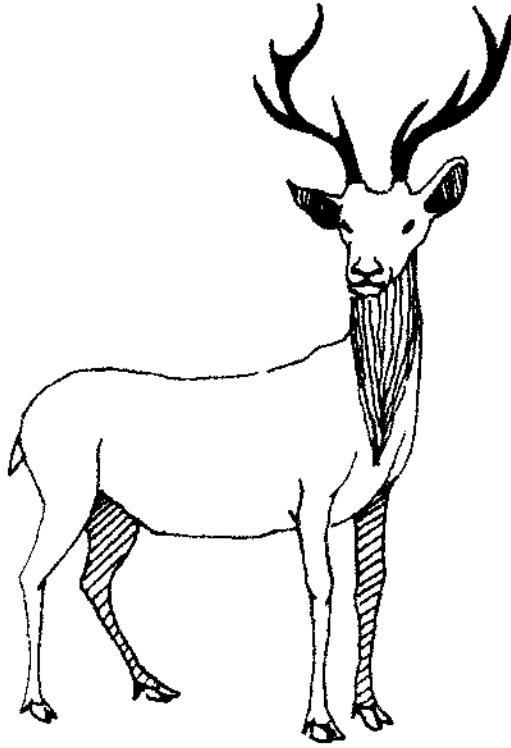
itik

Idro ini.

orabang

Osa ini.

Oktobri
 Iloilo
 si Ali

orabang
 itik
 amama

I
 A
 O

I
 A
 O

I I

A A

O O

ina
na

i ni	a na	o no
---------	---------	---------

ni
na
no

i ni ini	i na ina	A na Ana	o no ono
-------------	-------------	-------------	-------------

ini ina

Ana ono

Ono ini?

Ina ini ni Ana.

na
Na

ni
Ni

Na ni
Nani

Ni na
Nina

si Nani

si Nina

ina
ina
Nina

ini
ani
Nani

Ono ini?

Ani ini si Nani.

Si Nina ani ya ina ni Nani.

nati
na

i ti	a ta	o to
---------	---------	---------

ti ta to

ti ni	ta na	to no
----------	----------	----------

na ti nati

Ono ini?

Ani ini ya nati ni Ana.

to
To

To ni
Toni

Si Toni

To ni
Toni

Ni ta
Nita

Si Toni
Si Nita
nati

Ono ini?

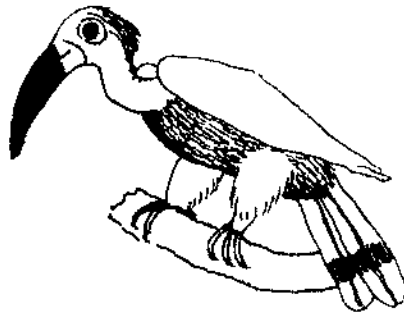
Ani ini si Nita.

Ya ina ni Nita ani si Ana.

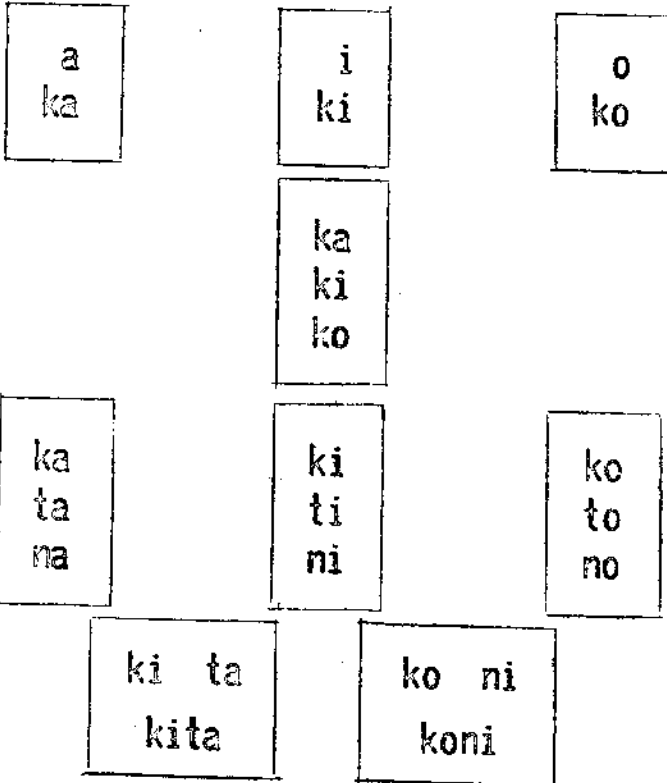
Ono ini?

Ani ini ya nati ni Toni.

Nati ni Toni ini.

kalaw
ka

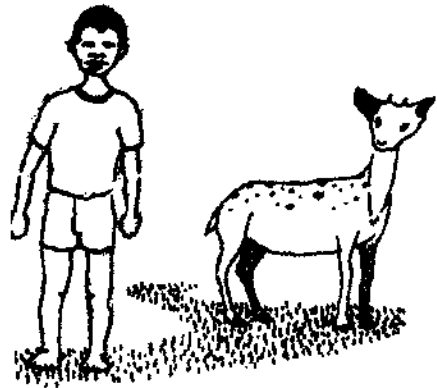
Nakakita koni si Toni ka nati.

Nakakita koni si Nani ka nati.

ka
Ka

Ka no
Kano

si Kano

si Kano
kita
koni

Nati ini ni Kano.

Ani ini ya nati ni Kano.

Nakakita koni si Toni ka nati
ni Kano.

Nakakita koni si Nita ka nati
ni Kano.

i ki
iki

i ko
iko

iki
iko

ki
iki
kita

ko
iko
koni

kita
koni

Ono ini?

Ani ya iki na nati.

Ani ya iki na nati ni Kano.

Iko koni si Ana.

Iko koni ya nakakita ka ina
ni Nita.

miki
mi

a na	i mi	o mo
---------	---------	---------

na mi mo

na ka ta na	mi ki ti ni	mo ko to no
----------------------	----------------------	----------------------

ma na nana	mi ki miki	ka mo kamo
---------------	---------------	---------------

Ono ini?

Ani ini ya mama ni Nita.

Nakakita kamo koni ka miki.

Nakakita kami.

Ono ini?
Miki nani ini.

Hakakita kano koni ka mama nani.
Hakakita kani.

Si Mini ani ya nana ni Nani.
Si Toni ani ya nana ni Kano.

Mini
Miki
Nani

Mama
Nana
Nani

Nani
Ni Ni

Nano
Ni Ni

Nani
Ni Ni

Si Mini

Mini
Ni Ni

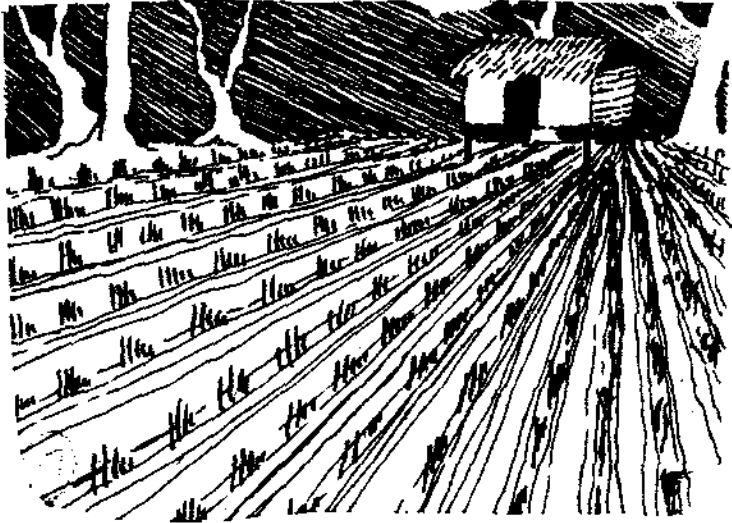
Mi
Ni

a ma
ama

o ma
oma

ama
oma

ma
ama
oma
mano

Ani ini ya oma na ama nami.
Oma ini na ama nami.

na
nà

ki
kì

to
tò

ina
inà

iki
tikì

iko
otò

Inà nakaono si Kano?

Nakaoma iza.

Inà nakaono si Otò?

Nakaoma iza.

Nakakita ya tiki ka miki.

Nakakita iza ka miki nami.

2

iki
iko

ina

oma
mata

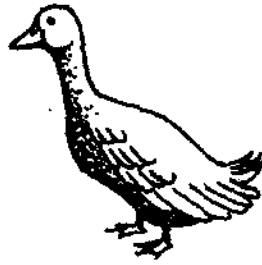
ano
mano

si kano
nami ini

anak

konat

itik
tik

i
ti
tik

o
to
tok

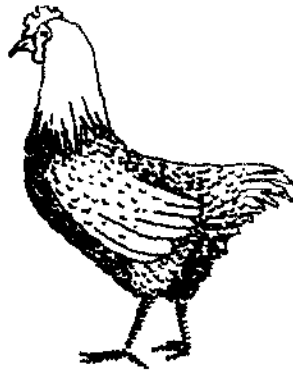
tik
tok

i tik
itik

tok tok
toktok

Ani ini ya itik nami.
Itik nami ini.

Ani ini ya toktok na itik.
Toktok ini na itik nami.

manok
nok

a
na
nak

o
no
nok

nak
nok

ta nak
tanak

ma nok
manok

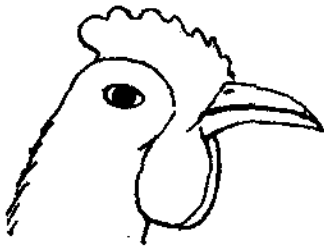
Ani ini ya manok ni Kano.
Natanak di ya anak na manok.
Natanak di ya anak na manok ni
Kano.

tik
tok

itik
toktok

nak
nok

anak
tanak
manok

Toktok ini na manok.

Toktok ini na itik.

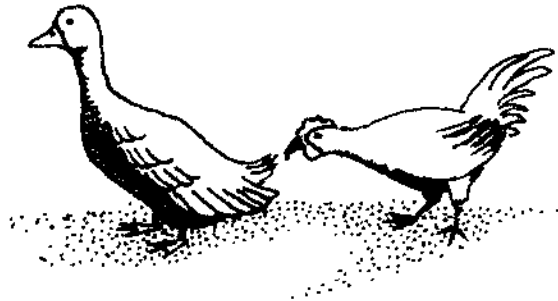
Natanak di ya anak na manok.

Natanak di isab ya anak na
itik ni Ana.

manok
toktok
nanoktok

anak
tanak
natanak

itik
toktok

Nanoktok di ya manok ka iki
na itik. Natanak di ya anak na
manok. Nanoktok di ya itik ka
anak na manok.

tamok
mok

a
ma
mak

o
mo
mok

mak
mok

ta mak
tamak

ta mok
tamok

Natamok ni Kano ya anak na
manok. Natamok di isab iza ka
anak na itik.

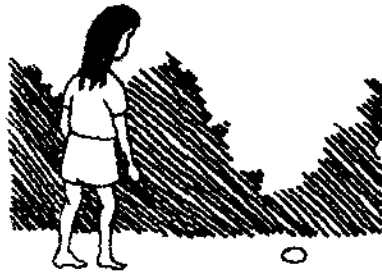
Nakatamak kami ka iki na
manok. Nakatamak di isab kami
ka iki na itik.

nak
mak

tanak
tamak

nok
mok

manok
tamok

Nakakita di si Nani ka anak
na manok. Natanak di ya anak na
manok. Nakatamak si Mini ka anak
na manok.

Natamok di ni Otò ya anak na
manok nami. Natamok di isab ni
Toni ya anak na itik.

kemè
ke
e

e
ne

e
ke

e
me

ne
ke
me

ke mè
kemè

Kemè ini.

Ani ini ya kemè ni mano
Toni.

tanem
nem

e
ne
nem

ta	nem
tanem	

i	nem
inem	

e	nem
enem	

Nakaono di si Ama? Nakatanem
di iza ka oma nami.

Enem di kami ya nakatanem ka
oma nami.

Nakaono di si Kano? Nakainem
di' iza. Nakainem isab kami.

maitem
item
tem

e
te
tem

i tem
mai tem
maitem

Maitem ya itik.

Maitem ya itik ni Otò.

Enem di ya anak na itik.

Enem di ya anak na itik ni Otò.

ne
nem

te
tem

nem
tem

inem
enem
tanem

item
maitem

Nakainem di si Toni.

Nakainem di iza.

Maitem ya iki na manok ni Toni
Maitem isab ya toktok na manok
ni Toni.

Enem di ya anak na manok.
Enem di ya anak na manok ni
Toni.

mainit
init
nit

i
ni
nit

e
ne
net

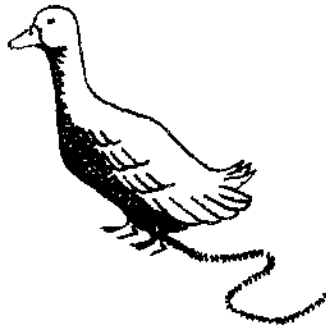
nit
net

i nit
ma i nit
mainit

ke net
kenet

Nakainem di si Toni ka mainit.
Nakainem isab si Kano ka mainit.

Nakakenet di si Nani ka kamoti.
Nakakenet di iza ka kamoti.

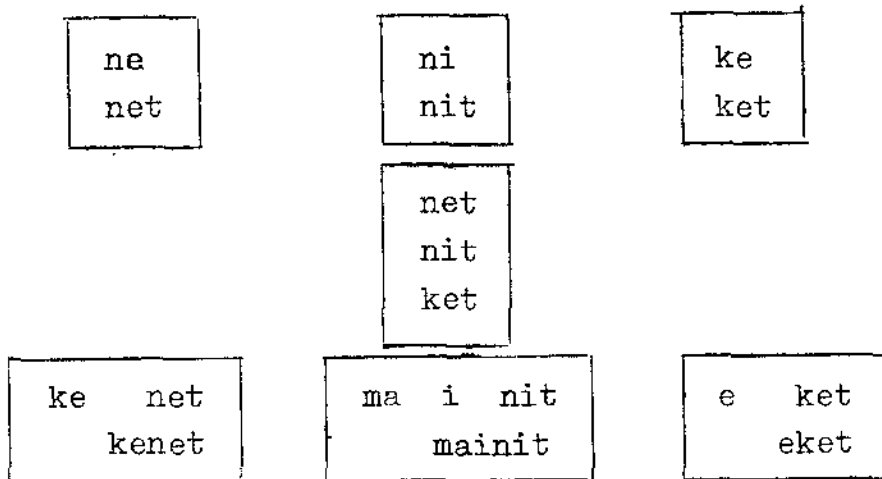
eket
ket

e
ke
ket

e ket
eket

Nakaeket di si Kano ka itik
nami. Nakaeket di iza ka itik
nami.

Nakaeket di isab iza ka manok
nami.

Nakakenet. di si ina ka kamoti. .
 Nakakenet isab si Nina ka kamoti.

Nakainem di si ama ka mainit.
 Nakainem isab si Otò ka mainit.

Nakaeket di si Toni ka manok.
 Nakaeket isab iza ka itik nami.

komot
mot

o
mo
mot

e
me
met

mot
met

ko mot
komot

ke met
kemet

Nakakomot si mana ka maanak ni
Nita. Nakakomot iza isab ka maanak
ni Ana.

Nakakemet di si mano ka anak
na tiki. Nakakemet isab si Kano
ka anak na tiki.

ke
ket

me
met

mo
mot

ket
met
mot

e ket
eket

ke met
kemet

ko mot
komot

Nakaeket di si Ama ka nati
nami. Nakaeket di si Kano ka itik
ni Nani.

Nakakemet di si Nita ka anak
na tiki. Nakakemet di isab si Nina
ka anak na tiki.

Nakakomot si Ina ka maanak ni
Ana. Nakakomot isab iza ka maanak
ni Nani.

kanen
nen

e
ne
nen

a
na
nan

nen
nan

ka nen
kanen

ta nan
tanan

kanen
tanan

Kanen ta ya anak na manok.

Kanen ta ya manok.

Kanen ta ya tanan.

Ya tanan ani ya kanen ta.

mantika
man

a
ma
man

man ti ka
mantika

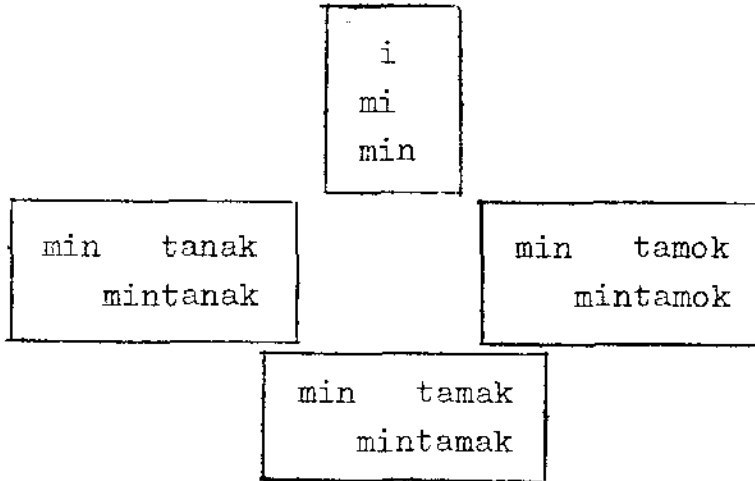
ko man
koman

Mantika ini ni ina. Nakakita
kami koman ka mantika ni ina.
Nakakemè di ya maanak ni Ana ka
mantika ni ina koman.

Kanen nami ya mantika koman.
Kanen isab nami ya anak na manok
koman.

mintanak
min

Mintanak di si Toni ka anak na manok.

Mintamok di si Ana ka anak na manok.

Mintanak isab si Kano ka anak na tiki.

Mintamak di si Nina ka anak na tiki.

ne
nen

na
nan

nen
nan

ka nen
kanen

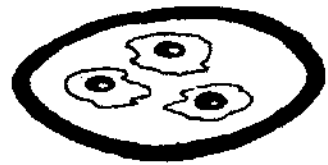
ta nan
tanana

Kanen ta ya miki.

Kanen isab nita ya anak na manok.

Kanen ta ya tanan. Ya tanan ani

ya kanen nita koman.

ma
man

mi
min

man
min

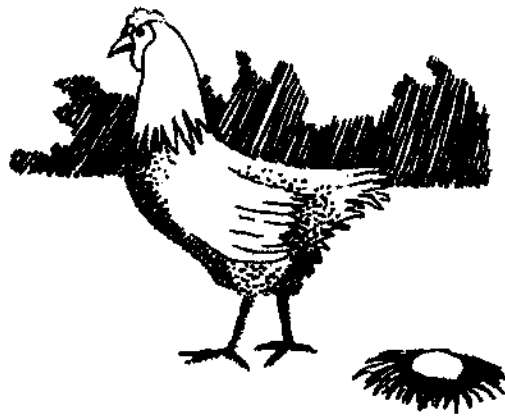
man ti ka
mantika

min tanak
mintanak

Mintanak si Otò ka mantika ni
ina. Kanen ni Otò ya mantika ni
ina koman.

Mintanak isab si Otò ka anak
na manok. Kanen isab ni Otò ya
anak na manok koman.

min-anak
min

anak
min-anak

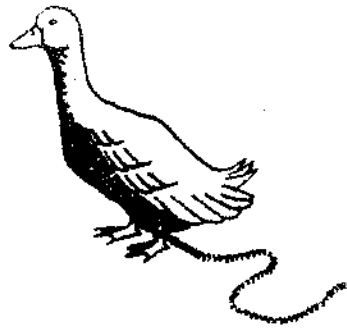
eket
min-eket

inem
min-inem

min-anak
min-eket
min-inem

Min-eket di si Toni ka manok
nami. Min-anak di ya manok nami.

Min-inem di kami. Min-inem di
kami ka mainit. Min-inem di isab
si Ama ka mainit.

ektan
tan

a
ta
tan

o
to
ton

e
te
ten

tan
ton
ten

ek tan
ektan

i ton
iton

ini ten
initen

Ektan mo ya itik Kano. Ektan
mo iton. Min-eket di si Kano kiton.

Initen mo iton Ana. Initen mo
iton koman. Min-init di si Ana
kiton.

tan
na ki tan
nakitan

ten
ke ne ten
keneten

tan
ko mo tan
komotan

ten
ke me ten
kemeten

nakitan
komotan

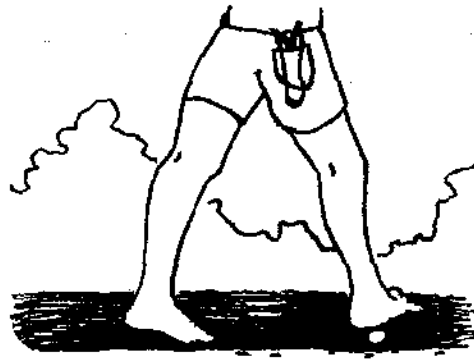
keneten
kemeten

Nakitan di nami ya manok ni
Toni. Nakitan di nami iton.

Komotan mo ya maanak mo Ana.
Komotan mo iza.

Keneten mo ya kamoti Nina.
Keneten mo iton koman.

Kemeten mo ya anak na manok
Mini. Kemeten mo iton koman.

tamakan
kan

a
ka
kan

e
ke
ken

kan
ken

ta mo kan
tamokan

ta na ken
tanaken

tamokan
tanaken

Toni tamokan mo ya anak na tiki.
Tamokan mo iton. Mintamok di iza kiton.

Otò tanaken mo ya tiki. Tanaken
mo iton. Mintanak di iza kiton.

kan
kan mo
kanmo

kon
kon ta na
kontana

kanmo
kontana

Ya manok ani kanmo Ana. Kanmo
isab ya anak na manok. Ya itik
ani kan Toni.

Kano kontana ektan mo ya manok.
Ektan mo iton. Min-eket di iza
kiton.

Minkemet di si Otò ka mantika.
Kontana tanaken mo iton Otò. Mintanak
di iza kiton.

ta
tan

to
ton

te
ten

tan
ton
ten

ek tan
ektan

i ton
iton

ini ten
initen

Kano ektan mo ya itik. Ektan
mo isab ya manok. Ektan ya tanan
koman. Min-eket di iza ka tanan.

Mini initen mo iton. Initen
mo iton koman. Min-init di iza
kiton. Min-inem di kami kiton.

na ki tan
nakitan

ke ne ten
keneten

ko mo tan
komotan

ke me ten
kemeten

Nakitan di nami ya ina ni
Nani. Nakitan di nami iza.

Ana komotan mo ya maanak
mo. Komotan mo iza koman.

Nina keneten mo ya kamoti.
Kanen kontana na maanak ni Ana.
Kemeten mo ya anak na manok.
Kanen isab na maanak iton.

3

agon
kagem

katig
ogat

igi
tago

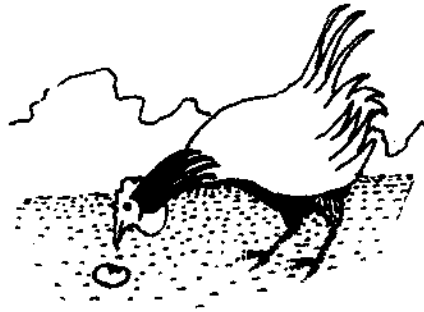
kagan-o

gakit

oga

amag

antoktok
an

an toktok
antoktok

an komot
ankomot

an tanem
antanem

Antoktok ya manok ka anak na
tiki. Antoktok isab iza ka kamoti.

Si Ana ya ankomot ka maanak ni
Nita. Ankomot iza ka maanak koman.

Antanem kami ka oma ni ama.
Antanem kami koman.

an anak
an-anak

an eket
an-eket

an ono
an-ono

an inem
an-inem

an-anak
an-eket
an-ono
an-inem

Si Kano ya an-eket ka manok.
An-anak ya manok kontana.

An-ono di kamo ka mainit?
An-inem kami kiton kontana.

antanem
antoktok
ankomot

an-anak
an-eket
an-inem
an-ono

Antanem kami kontana ka oma
nami.

An-anak ya manok nami. An-eket
si Toni ka manok nami. Antoktok
kontana ya manok ka kamoti.

Si Ana ankomot iza ka maanak
ni Nita koman.

An-ono di kamo kiton? An-inem
di kami kiton kontana.

intanem
in

in tanem
intanem

in kenet
inkenet

Intanem di nami ya kamoti.
Intanem di nami ya kamoti ka
oma ni Ama.

Inkenet di ni Ana ya kamoti.
Kanen na maanak ya inkenet ni
Ana.

in init
in-init

in ono
in-ono

in eket
in-eket

in inem
in-inem

in-init
in-ono
in-eket
in-inem

In-init di ni Mini iton.

In-inem di ni Toni iton.

In-ono di mo iton Kano?
In-eket di o iton. An-anak
iton.

intanem
inkenet

in-init
in-ono
in-eket
in-enem

Intanem di ni ina ya kamoti ka
oma nami.

In-ono di ni Toni ya nati?
In-eket di ni Toni ya nati nami.

Inkenet di ni Nita ya kamoti.
Kanen na maanak iton.

In-inem di isab na maanak ya
in-init ni Nita.

An-inem kami ka in-init kontana.

Mìn-inem di kami ka in-init.

In-inem di nami iton.

Nakakita di si Nita kan ina.

Mìnkita di si Nita kan ina.

Nakitan di ni Nita si ina.

Keneten mo Nani ya anak na manok.

Nakakemet di si Nani ka anak na manok.

Mìnkemet di si Nani ka anak na manok.

Tanaken mo ya tiki Otò.

Natanak di ni Otò ya tiki.

Nakatanak di si Otò ka tiki.

goma
go

o
go

a
ga

go
ga

go
mo
to
ko

ga
ma
ta
ka

go ma
goma

ta gò
tagò

ko gà
kogà

goma
tagò
kogà

Minkonat di si Toni ka goma.
Minkonat di isab si Kano ka goma.

Mintagò di ya kogà. Min-anak
di ya kogà.

i gi		o go
	gi go	
I gi Igi		i gò igò

si Igi
igò

Mintagò si Igi ka goma ni
Toni. Mintagò di iza kiton koman.

Igò di ya kanen ta Igi. Igò
di iton koman.

Gi ma
Gima

gi
Gi

Si Gima

Si Gima
goma

Si Gima koni ya mintagò ka
goma ni Kano. Antagò kontana si
Gima.

Minkonat di si Igi ka goma.
Igò di iton Igi. Igò di iton
koman.

a
ga
gat

e
ge
get

gat
get

o gat
ogat

get get
getget

ogat
getget

Ono iton Ama?

Ani ya ogat na kogà.

Ogat iton.

An-ono di kamo ka manok?

Angetget kami kiton.

Angetget kami kiton koman.

o
go
gon

e
ge
gen

gon
gen

a gon
agon

to gon
togan

ta gen
tagen

agon
togan
tagen

Ya togon ni Amà kanami ani ini
antanem kami ka kamoti. Agon
mintanem di kami.

Ya togon ni Inà kanami ani ini
an-inem kami ka in-init. Agon min-inem
di kami ka in-init.

Antagen kontana si Ana ka kogà.
Antagen di iza kiton kontana.

gat
get

gon
gen

gat
get
gon
gen

ogat
getget

agon
togon
tagen

ogat
getget
agon
togon
tagen

Ya togon ni Ana kan Toni ani
ini angetget iza ka manok. Agon
ningetget si Kano ka manok nami.
Maitem ya ogat na manok. Mintagen
di si Igi ka ogat na manok.
Mintagen di iza kiton.

tagek
gek

e
ge
gek

ta gek
tagek

tagen
tagek

togon
tagek

Minkita kami ka tagek ni Toni.
Maitem ya tagek.

Daw makakita di iza ka tagek?

Nakitan di koni ni Toni iton.

kagem
gem

e
ge
gem

ka gem
kagem

kagem
tagek

tagem
kagem

Minkagem di koni ya nata ni
Kano. Daw makakita di kamo ka
kagem ni Kano?

Nakitan di nami ya kagem ni
Kano.

ge
gek

ge
gem

gek
gem

ta gek
tagek

ka gem
kagem

tagek
kagem

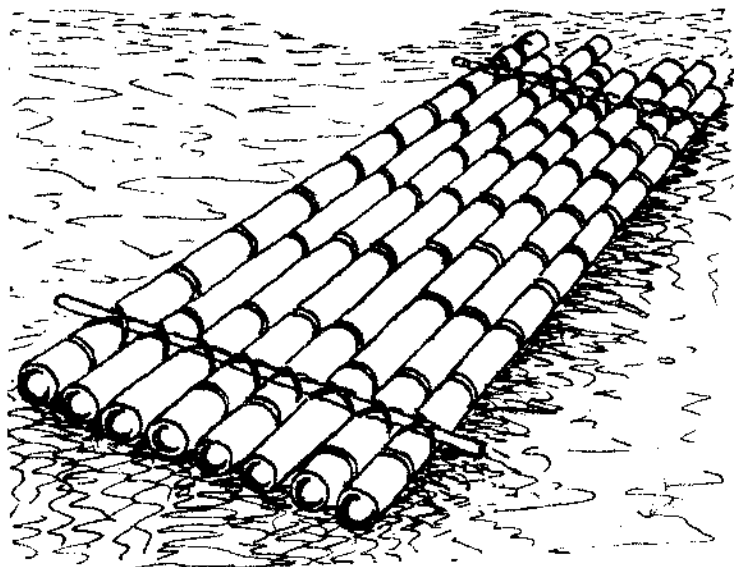
Minkita si ina ka tagek ni Toni.
Maitem iton. Daw makakita si Toni
ka tagek naiza? Nakitan di koni
naiza.

Minkita kami kan Kano. Minkagem
di ya mata naiza. Daw makakita kamo
ka kagem ni Kano? Nakitan di nami
iton.

ga kit
gakit

ga mot
gamot

gakit
gamot

Ani ini ya gakit ni Toni.
Nakakita kami ka gakit ni Toni.
In-ektan ni Toni ya gakit.

Mingamot di ya tanem ni ina.
Mingamot isab ya tanem ni Gima.

magtanem
mag

a
ma
mag

mag tanem
magtanem

mag togon
magtogon

mag kenet
magkenet

magtanem
magtogon
magkenet

Magtanem ko ka oma Ana.
Magtanem ko kan ina.

Magtogon ko kan Otò Nita.
Magtogon ko koman.

Magkenet ko ka kamoti Gima.
Kanen kontana na maanak koman.

a mag
amag

Amag ini ni Kim. Antagò
kontana ya amag ni Kim. Agon
in-ektan naiza.

Min-inem ya amag ka in-init
nani. Kanen isab naiza ya kamoti
nani kon keneten ni Inà.

mag-eket
mag

mag eket
mag-eket

mag inem
mag-inem

mag anak
mag-anak

mag-eket
mag-inem
mag-anak

Mag-eket ko ka manok Kim.

Mag-eket ko kiton.

Mag-inem kamo ka in-init.

Mag-inem kamo kiton kontana.

Ya manok nami ani ya mag-anak.

Ya itik isab ani ya mag-anak.

a
ka
kag

i
ki
kig

e
ke
keg

kag
kig
keg

to kag
tokag

ta kig
takig

keg tà
kegtà

tokag
takig
kegtà

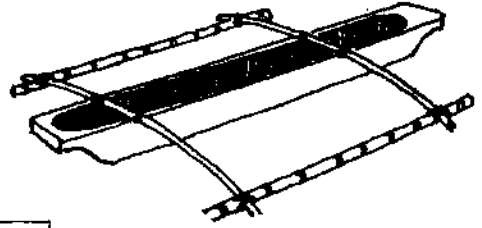
Magtokag di kamo kiton Toni.
Kanen nami iton koman. Mintokag
di si Toni kiton.

Minkegtà si Nani ka amag.
Minkegtà di iza agon intakigan di
iza. Intakigan di si Nani.

a
ta
tag

i
ti
tig

tag
tig

tag nek
tagnek

tag nà
tagnà

katig
tigtig
tagnek
tagnà

tig tig
tigtig

ka tig
katig

Ani ini ya katig ni Toni.
In-ektan ni Toni ya katig.

Si Kano ani ya mintagnà kan Kim.
Mintagnà koni si Kano kan Kim.

Ya tigtig ani ya anak na kogà.
Nakakita di kami ka tigtig.

Ani ini ya tagnek. Kanen na
amag ya tagnek.

magtanem
magtogon
magkenet

mag-eket
mag-inem
mag-anak

Magtanem kamo ka oma.

Magtanem kamo ka kamoti.

Magtogon ko ka maanak ni Ana.

Magtogon ko ka maanak naiza koman.

Magkenet ko ka kamoti Nani.

Magkenet ko kiton koman.

Mag-eket ko ka nati Kim.

Mag-eket ko kiton koman.

Mag-inem kamo ka in-init.

Mag-inem kamo kontana.

Ya nanok ni Kano ani ya mag-anak.

Ya nanok naizai ani ya mag-anak.

kag
kig
keg

tag
tig

tokag
takig
kegtà

tagnà
tigtig

Nakatokag si Kano kiton kay
kanen nami iton.

Takig iton kan Gima kay
minkegtà iza ka kogà. Min-anak
di ya kogà ka tigtig.

Mintagnà si Kim kanami.
Mintagnà isab iza kan Toni.

nagaoma
naga

na ga
naga

naga oma
nagaoma

naga eket
nagaeket

naga inem
nagainem

Nagaoma di si Ama. Nagaoma
di si Ama daw si mano Kano.

Nagaeket si Toni ka manok
nami kay min-anak di iton.

Nagainem kami ka in-init kay
ani ya togon ni Inà kanami.

Magtagò ko Kim ka anak na manok.
Nagatagò si Kim ka anak na manok.

Magtanem kamo ka oma. Nagatanem
di kami ka oma ni ina.

Magtokag kamo kiton. Nagatokag
di kami kiton kan Nani.

Magkenet ko ka kamoti Gima.
Nagakenet di si Gima ka kamoti kay
kanen ni Otò.

Magkomot ko ka maanak mo Ana.
Nagakomot di si Ana ka maanak naiza.

to o
too

ta o
tao

na a
naa

na o
nao

too
tao

naa
nao

too
tao
naa
nao

Magtoo ko naa ka togon ni Amà
kanmo Kin. Magtoo di isab ko naa ka
togon ni Inà kanmo.

Nakakita ya tao ka kogà ni Toni.
Mintagò ya kogà kay nakitan di iza
na tao.

Gakit nao iton. Nakakita ya tao ka
gakit nao. Agon in-ektan di nao iton.

4

anga

too
kanao

tengteng

mangga

toig
tao

gonting

naa
makaen

May tagek mo Toni. Daw nakitan
di mo iton? Nakitan di nao iton.
Intokag nao agon intagekan di nao.

Intakigan di si Kim kay minkagem
ya mata naiza. Minkita kani ka kagem
ni Kim. Daw makitan mo ya kagem ni
Kim? Nakitan di nami iton.

Amag nao iton. Nagatago ya amag
nao kay nakitan di iza na tao. May
kamoti nao. Kanen kontana na amag nao.

May oma ni Ama. Nagatanem kami
ka kamoti ka oma ni Ama kay intogon
kami naiza. Mintogon si Ama kanami
agon antoo kami kan Ama.

to on
toon

to ig
toig

ka an
kaan

ko ot
koot

toon
toig

kaan
koot

toon
toig
kaan
koot

Magtoon kamo naa kiton.

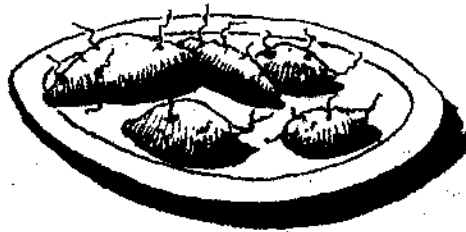
Nagatoon di si Ana daw si Nani kiton.

Toig di ya manok nao.

Nakatoig di iza.

Magakoot si Nani daw si Gima kaan.

Nagakoot di si Inà koman.

makaen
kaen

ka en
kaen

ma kaen
makaen

Kamoti ani ya makaen nami.
Minkaen isab kami ka miki daw anak
na manok.

Kamoti koni ani isab ya makaen
ni Ana daw si Nani. Nagakaen ya
tao ka kamoti koman.

toon
toig

kaan
koot

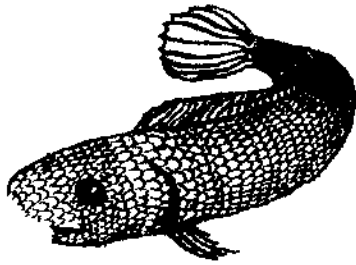
makaen

Ankoot kaan si Inà. Antoon si.
Otò kiton kay ankoot iza kontana.
Enem di ka toig si Otò.

Antanem si Ana kaan. Antoon si
Igi kiton kay antanem iza kontana.
Enem di ka toig si Igi.

Ankaen kontana ya tao ka kamoti
nao kay ya makaen naiza koni ani
kay niki.

anga
nga

a
nga

a nga
anga

nga
anga

Ani ini ya anga nao. Ankaen
kami ka anga. Ankaen kami ka anga
daw kamoti.

Mintogon si Amà kanami nga
magtanen kami ka kamoti kaan. Agon
mintoo kami kan Ama.

Si Inà isab mintogon kanami nga
mag-inem kami ka in-init. Agon
mintoo isab kami kan Inà.

nganga
nga

nga nga
nga

Mintogon si Inà kan Otò nga
nganga ko Otò kay komaen ko ka
makaen.

Mintoo si Otò. Minkaen di iza
ka makaen daw anga.

Min-inem di iza kay komotan
iza kontana ni Nani kaan.

a
nga

o
ngo

nga
ngo

ma nga
manga

te ngà
tengà

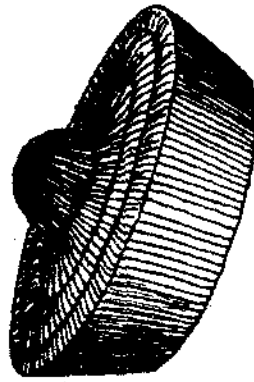
ta ngo
tango

manga
tengà
tango

May manga tigtig nga anak na kogà.
Maitem ya manga tigtig na kogà.
Nagakaen ya manga tigtig ka tagnek.

Ya tengà naiton ani kanmo. Agon
ya tengà naini ani ya kanami.

Maitem ya tango naiton. Maitem
iton nga tango. Maitem ya manga
tango naiton.

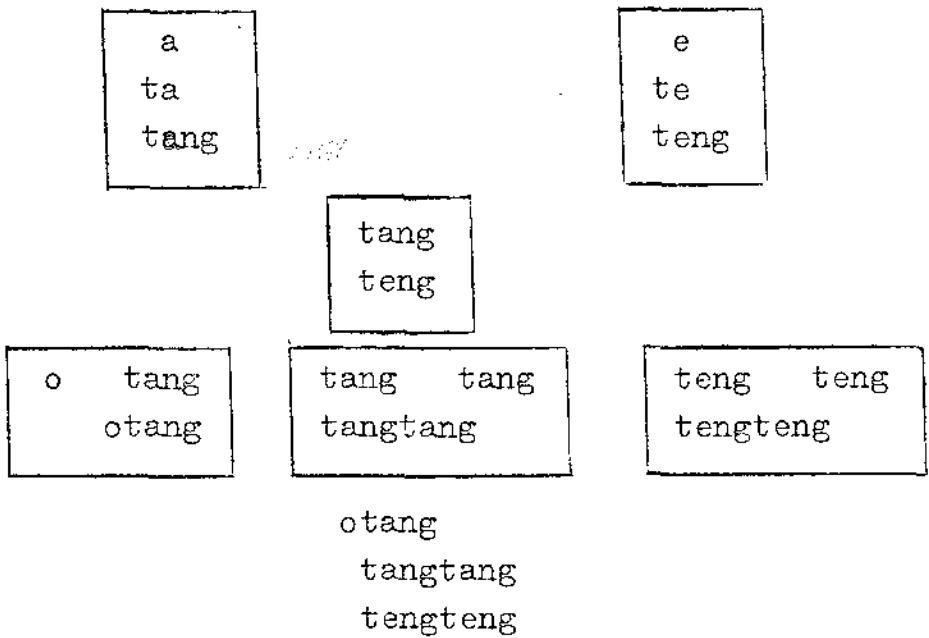
a gong
agong

o
go
gong

a gong
agong

Ani ini ya agong na Ama nao.
Maitem di ya agong na Ama nao.

Natanak kontana ni Otò ya agong
na Ama nami. Agon intagò ni Ama
ya toong agong.

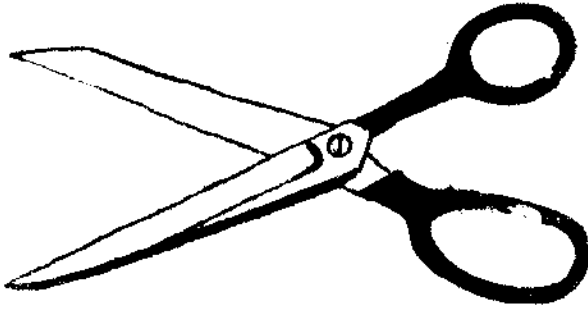

Min-otang di si Kano ka anga
kay kanen naiza kaan.

Mintangtang di ya gakit na tao.
In-ektan di na tao ya toong gakit
kay mintangtang di iton.

Magtengteng kamo ka agong ni
Kano. In-otang di naiza ya agong.

Magtengteng kamo kiton koman.

gonting
ting

i
ti
ting

gon ting
gonting

ting
tang
teng

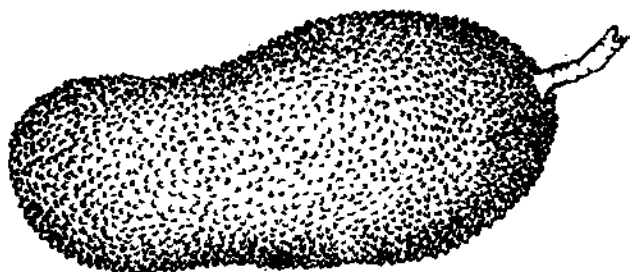
gonting
otang
tangtang
tengteng

Ani ini ya gonting nami.

Mintengteng si Gima ka gonting nami.

An-otang kontana iza ka gonting nami.

Mintangtang di ya gonting kay
natanak di iton.

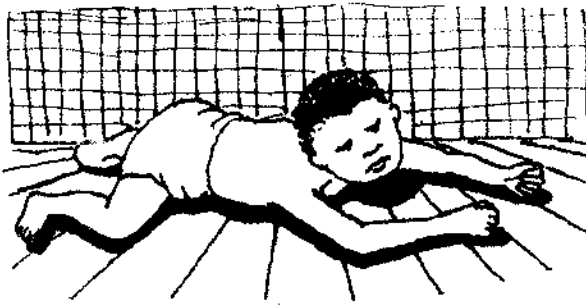

nangkà
nang

a
na
nang

nang kà
nangkà

Ani ini ya nangkà. Mintogon
kami kan Toni nga magtokag ko ka
nangkà kay kanen nami kaan. Agon
mintokag di iza ka nangkà. Inkaen
di nami ya tanan.

kamang
mang

a
ma
mang

e
me
meng

mang
meng

ka mang
kamang

ta meng
tameng

kamang
tameng

Nakakamang di ya maanak ni Ana.
Nakakamang di iza koman.

Inkomotan ni Ana ya toong maanak
ka tameng. Inkomotan di naiza ka
tameng kay intakigan di iza.

nganga
mangga

ankaen
nangaen

Nakakamang di si Otò. Agon
in-ektan nami. Ankaen si Otò ka
mangga. Nganga ko Otò kay kanen mo
ining mangga. Inkaen di naiza ya
mangga. Nangaen di isab kaming
tanan ka mangga.

Mag-inem ko Otò. Min-inem di iza.
Min-inem di isab kaming tanan.

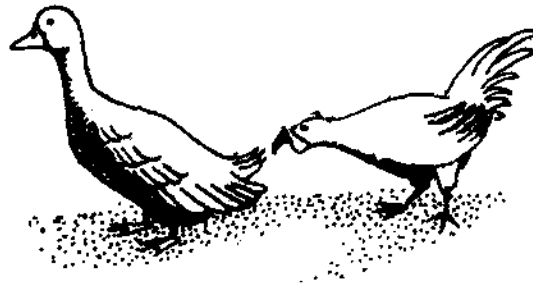

gamot
minggamot

tanem
nananem

May oma na ama nami. Nananem
di kami ni Kano ka oma ni Ama.
Nananem di kami ka kamoti.

Minggamot di ya tanan manga
tanem nami nga kamoti. Minggamot di
ya tanan.

anak
manganak
nanganak

eket
mangeket
nangeket

May manga manok daw itik ni
Kano. Maitem ya manga manok ni Kano.
Nangeket di si Kano ka toong manga
manok daw itik kay manganak di kaan.

Nanganak di ya toong manga manok
daw itik. Inkemè ni Otò ya anak na
manok. Natanak di iton. Agon inkenet
di nami iton kay kanen nami.

tokag
manokag

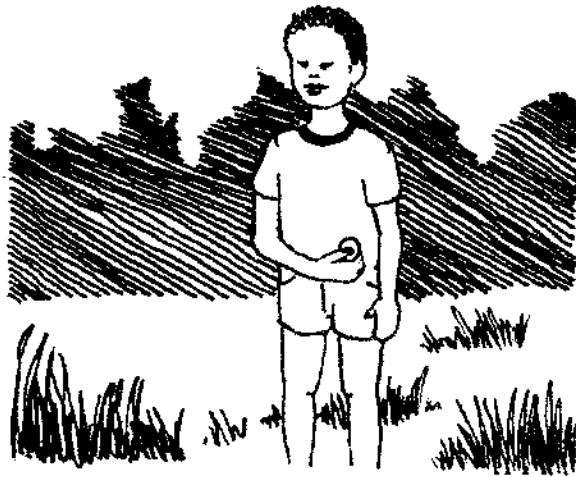
tengteng
manengteng

May mga mangga ni Ana.
Manengteng di kamo ka toong mga
mangga. Nanengteng di kami kiton.

Mintogon si Ana kan Toni nga
manokag ko Toni ka mga mangga kay
kanen nami iton. Intokag di ni
Toni. Inkaen di nami ya tanan.

GLOSSARY

<u>Mamanwa</u>	<u>Pilipino</u>	<u>English</u>
	(Section 1)	
ama	ama	father (reference)
Amà	itay, amà	father (address)
amaama	lalake	boy
Ana	Ana	girl's name
ani	iyán, iyon; iyan ngà	that; it is
di		completive particle
empag	lundag	jump down from step, rock, etc.
enem	anim	six
idro		airplane
iki	buntót	tail
iko	ikáw	you (sing.)
ina	iná	mother (reference)
inà	ináy, nanay	mother (address)
ini	itó	this
itik	pato	duck
iza	siya	he, she, it
kami	kamí	we-not-you
kamo	kayo	you (plural)
Kano		boy's name
kita	kitá	you and I
kemē		fist
koni	siyá, sabi nila	he, they said
mama	nanay	mother (address)
mana	ate	older sister
mano	kuya	older brother
miki	meke	spagetti
Mini		girl's name
na	na	construction marker
naka-		aptative affix
Nani		girl's name
nami	amin	ours-not-yours

toktok
manoktok

kita
mangita

Minkemè di si Otò ka anak na
manok. Natanak di naiza iton.
Nanoktok di ya itik kiton nga anak.

Mintagò di si Otò kay natanak
di naiza ya anak. Mangita di kami
kan Otò kay ektan nami iza kontana.

Nita		girl's name
nati	nati ng usá	young of a deer
ni	ni	construction marker

oma	bukid	farm
ono	anó	what
orabang	alamáng	shrimp
osa	usa	deer
Otò		boy (address)

si	si	personalizer
----	----	--------------

tiki	butiki	house lizard
Toni	Toni	boy's name

ya		construction marker
----	--	---------------------

(Section 2)

an		action-not-begun- aspect affix
----	--	-----------------------------------

anak	itlog	egg
------	-------	-----

kamoti	kamote	camote
kanen	kanin	that which we'll eat
kanmo	sa iyo	for you
kiton	iyon	that
koman	ngayon	now
komot	takpán	to cover
kemet	mangulubót	to wrinkle
kenet	ligisín	to mash
kontana	sana	conditional particle

eket	itali	to tie
------	-------	--------

in-		action-begun affix
inem	inumín	to drink
iton	iyon	that
isab	rin	also

maanak	batà	child
mainit	nainit na tubig	hot water
maitem	item	black
manok	manók	chicken

mantika	mantikà	shortening
min-		action-begun affix
mo		yours (sing.)
na-		stative-mode affix
nan-		distributive affix

tamak	humakbang	to step on
tamok	saluin	to catch
tanak	lagpak	to drop
tanen	lahat	all
tanem	magtanim	to plant
toktok	tukâ; tumuktok;	beak; to knock;
	tumukâ	to peck

(Section 3)

agon	samakatuwid	therefore
amag		tarsier
daw	at	and
kagem	bugbog	bruise
kay	dahil sa	because
katig	katig	outrigger
kegtâ	takutin	to frighten
kogâ	palakâ	toad
konat	banatin	to stretch
gakit	balsá	raft
gamot	ugát	root
getget		to cut off the neck of a chicken
Gima		girl's name
goma	goma	rubber band
Igì	ale	term of address for girl
igò	sapát	enough
mag-		indicative mode
mata	mata'	eye
o	akin	mine
ogat	ugát	vein

takig	lagnát	malarial chill, fever
tagek	mantsá	stain
tagen	hipuin	to touch
tagná	magsimulâ	to begin
tagnek	lamok	mosquito
tagò	magtagò	to hide
tigtig		young toad
togon	turuan	to instruct
tokag	sungkit	to fell fruit from a tree

(Section 4)

agong	agong	a brass gong
anga	dalág	mudfish
kamang	gumapang	to crawl on all fours
kaan	sa bandang huli	a little later
koot		to feel under rocks for fish
gonting	gunting	scissors
makaen	pagkain	food
mang-		distributive aspect affix
manga, mga		pluralizer
mangga	manggá	mangoes
may	mayroon	existential, there is
nang-		distributive aspect
nangkà	langkà	jackfruit
naa		particle
nao	aking, ako	my, me
nga		particle
nganga		to open your mouth
otang	utang	debt
tameng	kumot	blanket
tangò	pangil	fangs, tusk of animal
tangtang	natanggal	to come loose, apart
tao	tao	person
tengà	kalahati	one half
tengteng	tingnan	to look
toig	taon	year
too	maniwala, sumunod	to believe, obey
toon	mag-aral	to learn

Additional Copies of this publication
may be obtained from:

Fillit
Box 2270
Manila 2801

Fillit
Nasuli, Malaybalay
Dukidnon 8201